

Як історію 30 років штучно спотворюють терміном «Українська революція»

Зашморг "Династії" для команди Зеленського

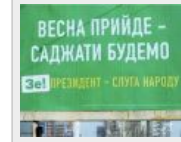
Золоті куполи та заблоковані суди або чому будівництво "Династії" пахне ладаном і ФСБ

Президент Федеральної академії політики безпеки ФРН: Росія - найбільша загроза для безпеки Європи в осяжній перспективі

Кремль підключає зрадників з ОП? Чому кадровий «схематоз» Банкової став головною вразливістю України

«Династія» на крові та офшорах: як кадри Єрмака будували «рай» для себе й для нього у Козині під час війни

Як історію 30 років штучно спотворюють терміном «Українська революція»

НАША ІСТОРІЯ | ЧТ, 2026-05-14 08:20

Версія для печати

Щороку наприкінці жовтня — на початку листопада зазвичай згадують про революцію 1917 року. Внаслідок цієї події було проголошено Українську Народну Республіку, яка у подальшому до 1923 року боролася за свою незалежність.

У радянській історіографії ця подія звалась Жовтневою революцією, надалі — Жовтневим переворотом (і це одне й те саме, бо латинське слово *revolutio* саме це й означає). Але завжди Жовтнева революція відзначалась не у жовтні, а 7 листопада — за новим стилем.

Аж ось у 1990-ті роки в українських академічних колах вигадали ще одну революцію — «Українську», яка чомусь тривала чотири роки (1917–1921). Втім, це цілковито суперечить самому поняттю «революція» — швидка й карколомна зміна. Тобто революція в принципі не може тривати довго, тим паче чотири роки.

Отже, чому українська історіографія пішла хибним шляхом у 1990-ті роки?

Усе просто. У той час представників української історичної науки, які висловлювали б державницькі позиції, були одиниці. Практично вся наукова спільнота або мала компартійні квитки у нещодавньому минулому, або навіть продовжувала їх зберігати. Й історію України ці науковці звикли розглядати лише у радянсько-російському контексті й жодного іншого не знали. Мовляв, події 1917 року у радянській та російській емігрантській історіографії називали «Російською революцією», тож ми називатимемо «Українською».

Якби «Українською революцією» позначали лише період 1917 року, а подальший — якимось іншим терміном, такий підхід мав би право на існування. Але корифеї української офіційної

НОВИНИ

- 20:00 В Україні у четвер дощитиме, подекуди грози, вдень до +19°
- 19:05 Ігор Луценко: Скільки нам людей потрібно на фронті
- 18:58 НАБУ показало, на чому заробляють українські прокурори
- 17:29 Обмеження зарплат детективів НАБУ в бюджеті-2026 протиправне - Кривонос
- 16:23 Єрмак переконував Кобольова зупинити роботу з США проти "Північного потоку-2"
- 16:09 "Гадалка" Єрмака Анікієвич відвідувала окупований Крим, її батько громадянин РФ
- 16:04 Будівництво "Династії" освячував піп московського патріархату
- 16:01 Новини влади дегенератів: Єрмак радився з "гадалкою", як йому розправитися з НАБУ, САП і журналістами
- 15:09 Тетяна Мокріді: Інтерв'ю Мендель - це удар по кожному з нас
- 14:10 Жителі ЄС про Україну та російську війну. 10 дій щодо зміцнення загальноєвропейського фронту підтримки України

ПІДПИСКА НА КАНАЛ

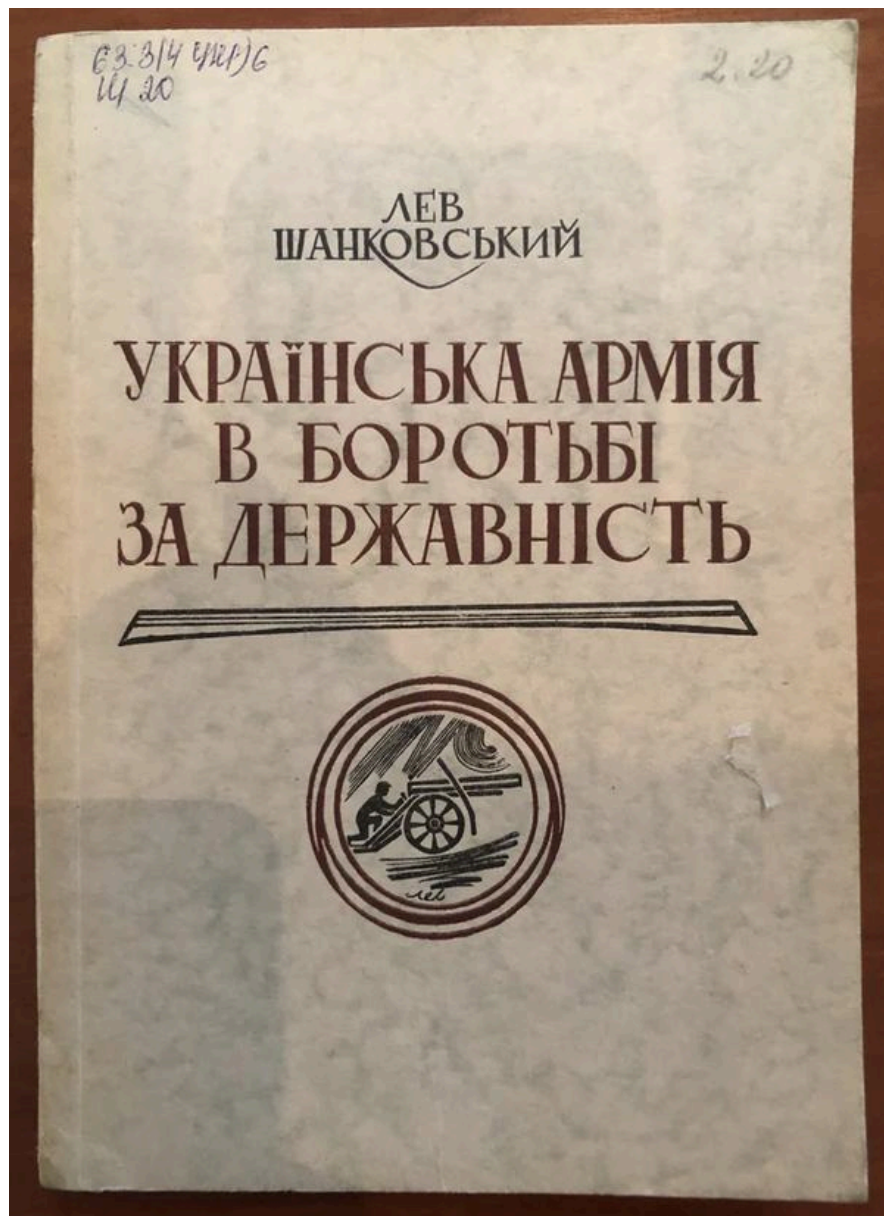

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

історичної науки 1990-х навмисно причепили до терміну «Українська революція» саме період 1917–1921 років. Отже, виходить так, що після 1917 року в Україні не було жодного державотворення: органів управління, збройних сил, власної валюти тощо. Натомість була якась «революція», точніше «отаманщина» — принизливий і значною мірою штучний термін, який повністю нівелює здобутки української державності того часу.

Читайте також: [Як українцям москвити та комуністи стирали пам'ять?](#)

Праця провідного історика еміграції, старшини Української Галицької армії Лева Шанковського «Українська армія в боротьбі за Державність»

Коли у 1990-ті точились дискусії навколо кінцевої дати, було три варіанти: канонічна радянська — 1920-й, поразка Другого Зимового походу Армії УНР — 1921-й та визнане всією українською емігрантською історіографією завершення Визвольних змагань (Війни за державність) — 1923 рік. Аби зрозуміти логіку тих, хто ухвалював рішення у 1990-ті, маємо подивитись на хід їхніх думок.

Отже, науковці, виховані на радянській історіографії, добре знали, що «завершення громадянської війни в європейській частині Росії» відбулося у 1920 році, а «громадянської війни» загалом — у 1922-му, з відвоюванням Червоною армією Далекого Сходу.

Отже, поставити дату вище за «священний» 1922 рік вони не могли, але й завершувати 1920-м теж не мали права. Ба більше, Ризький мир, за яким визначались кордони між Польщею та Радянською Росією й зокрема розподіл України, був укладений у 1921-му. Отже, зупинились саме на цьому році: проукраїнським колам можна було казати, що орієнтуємося на Другий Зимовий похід, а перед російськими колегами «виправдовуватись» Ризьким миром. Страшенно зручна, як на той час, позиція.

Але «за борт» нашої офіційної історії після вигадки «Української революції 1917–1921» просто викинули запеклу збройну боротьбу проти більшовицької окупації, яка охопила країну від Збруча до Донецького басейну, від лісів Чорнобиля до закуточків Одеси.

Ця боротьба тривала весь 1922 рік і здебільшого завершилась у 1923-му. Звісно, інше питання — що історія українських партизанів та підпільників 1921–1923 років досі до кінця не описана, а що найважливіше — не систематизована.

А як самі учасники збройної боротьби за УНР називали цей період? У 1928–1929 роках у Польщі став виходити збірник спогадів (матеріали з історії Війська Українського) із назвою «За Державність». Його видавало Воєнно-історичне товариство, що об'єднувало всіх ветеранів Армії УНР. Із назви збірника одразу стає зрозуміло, що вони трактували цей період як Війну за державність.

Читайте також: **Деколонізація: колективна відповідальність України перед кримськими татарами**

Обкладинка збірника «За Державність» 1930 року, де опублікували концепцію історичного перебігу Війни за державність

У другому збірнику видання 1930 року члени Воєнно-історичного товариства оприлюднили власну періодизацію подій, у яких їм безпосередньо довелося брати участь (або навіть керувати бойовими операціями):

1. Творення української збройної сили (1917 — початок 1918 років)
2. Збройна боротьба з більшовиками (кінець 1917 — початок 1918 років)
3. Наступ на Україну з німцями (кінець лютого — травень 1918 року)
4. Гетьманський період (травень-листопад 1918 року)
5. Повстання Директорії (листопад-грудень 1918 року)
6. Війна з «совітською Росією» (січень-липень 1919 року)
7. Війна з поляками (грудень 1918 — липень 1919 років)
8. Війна з білою Росією (серпень-грудень 1919 року)
9. Зимовий похід (грудень-травень 1919 року)
10. Війна з «совітською Росією» в союзі з Польщею (березень-листопад 1920 року)
11. Повстання 1921–1922 років

Про завершення бойових дій повстанців у 1923 році у той час українські емігранти ще знали мало. Але з часом кінець організованої збройної боротьби на українських землях чітко «закріпився» за 1923 роком.

Але повернімося до 1990-х, коли період УНР офіційно назвали революцією. Головним аргументом, яким оперували прихильники «революції», було те, що, мовляв, українці були в складі всіх протиборчих сторін: УНР, махновці, білогвардійці та червоні, які й перемогли (й ця історія була поетично описана у романі Юрія Яновського «Чотири шаблі»). А отже, на думку апологетів терміну «Українська революція», всі, хто був не за УНР, були учасниками революційних процесів.

Вирахувувати відсотки уродженців України у різних протиборчих арміях — марудна справа. В абсолютній більшості вони туди мобілізувались, а не йшли добровільно, і за першої ж нагоди тікали. Але й ті, хто пішов добровольцями, вважали себе або росіянами, або більшовиками, або часто й тими, й іншими. Причому ці категорії українців були представлені у мізерній кількості. А от «ідейних махновців», попри розповсюджений міф навколо Нестора Махна, не існувало.

Національна статистика «борців за радянську владу в Україні» завжди була забороненою темою, навіть за часів незалежності України. Бо ця тема впиралась у дотримання політкоректності щодо росіян, євреїв та інших «корінних» і не дуже національностей.

Радянські історики традиційно приховували дані про національний склад місцевих більшовиків, а також Червоної армії, органів ЧК тощо, у період 1917–1923 років. Лише після відновлення Україною незалежності вітчизняні історики озвучили, що, за даними командувача Червоною армією Міхаїла Фрунзе, кількість у ній українців станом на кінець 1921 року становила лише 8 %.

Це при тому, що загалом на захоплених радянськими військами територіях мешкало не менш як 25 % українців. Також слід додати, що з 1919 року більшовицька влада проводила в Україні постійні мобілізації, які у 1920 році на Лівобережжі мали примусовий характер. А українці все одно не йшли до лав РСЧА, навіть під примусом. А хто ж тоді служив у Червоній армії під виглядом українських національних формувань?

Читайте також: **Як треба називати нашу війну: або Українсько-російська, або Війна за Незалежність**

Дослідження-спогади генерала Марка Безручка «Січові Стрільці в боротьбі за Державність». Нині ім'я генерала носить 110-а окрема механізована бригада Збройних Сил України

Ті, хто цікавляться історією, добре знають, що в Червоній армії існував спочатку полк, потім бригада, дивізія і нарешті — 1-й кінний корпус Червоного козацтва. Ніби суто українське військово-формування. Але навіть джерела з історії Червоної армії спростовують це твердження. Умовно українськими у цій дивізії та корпусі були лише 1–2 полки.

Причому в них служили й іноземні «добровольці», наприклад ціла сотня курдів, осетини, інгуші. Проте всі інші полки корпусу Червоного козацтва, коли вливалися до нього, отримували такі назви: Московський, Алаторський (за назвою міста в Нижегородській губернії), Естонський, Латвійський, Башкирський (точніше, ціла Башкирська бригада) тощо.

Були безіменні кавалерійські полки, створені у Поволжі та Курській області, і вони теж в одну мить, згідно з розпорядженням більшовицької партії, перетворювались на «Червоне козацтво». По суті, за особовим складом це досі були російські, естонські, латвійські, башкирські тощо кавалерійські частини, але офіційно вони вважались українськими.

Існування так званого «Червоного козацтва» було складовою не так внутрішньої, як зовнішньої політики Владіміра Леніна, який під час перемовин з європейськими країнами у 1920–1921 роках демонстрував: мовляв, є не лише Радянська Росія, а ще й Радянська Україна (фіктивне, суто «на папері» державне утворення, яким нехтували навіть більшовики). Але всі ці «ігри» в українські назви і так звану українізацію більшовицька партія рішуче відкинула вже на початку 1930-х років, коли остаточно укріпилась як усередині країни, так і назовні.

Значна частина «українських більшовиків» не були українцями за походженням. Класичний приклад — товариш Артем (уродженець Курщини Федір Сергєєв), який далі кількох промислових центрів України ніде не бував, є не лише Радянська Росія, а ще й Радянська Україна (фіктивне, суто «на папері» державне утворення, яким нехтували навіть більшовики). Але всі ці «ігри» в українські назви і так звану українізацію більшовицька партія рішуче відкинула вже на початку 1930-х років, коли остаточно укріпилась як усередині країни, так і назовні.

Читайте також: **Київська Русь чи Давня Русь: Шість тверджень які спростовують російську пропаганду**

Один із російських плакатів до 100-ліття революції

Але найгостріше завжди сприймалася інформація про роль євреїв у «Російській революції». Адже сучасна єврейська історіографія, слідом за радянською та російською, не знає та не вживає терміну «Українська революція». Щойно хтось із українських істориків оприлюднював абсолютноно офіційні документи з архівів НК-ДПУ-НКВС-КДБ про національний склад працівників цих каральних структур на території України до 1938 року (коли євреїв серед чекістів була цілковита більшість) — одразу лунало звинувачення в антисемітизмі.

У фондах Всеукраїнського центрального виконавчого комітету (більшовицького керівного органу на території України) мені трапилась унікальна підбірка нагородних документів на очільників НК-ДПУ, які у 1921–1923 роках боролись з українським повстанським рухом. Всього 31 чекіст, і лише 14 із них — уродженці України, причому саме українці — 4. Решта — євреї, росіяни, латвійці й навіть один поляк.

Очільником цієї боротьби був Єфім Євдокімов, колишній заступник начальника Московської чрезвычайки — каторжанин із великим стажем, особисто наближений до Фелікса Дзержинського. Що цікаво, у документах про нагородження чекістів, складених улітку 1923 року, як одна з головних заслуг фігурує те, що ті нарешті здолали організований український збройний спротив. Але оскільки офіційно у СРСР уже вважалось, що так звана громадянська війна закінчилась у 1922 році, амбіції Єфіма Євдокімова та його поплічників не підтримали ані в Харкові, ані у Москві.

Зазвичай окремо в радянській, а слідом за нею й в українській історіографії виділяють Нестора Махна, приділяючи йому надмірну увагу. Але більшість життя той був вірним соратником більшовиків, а впродовж 1917–1920 років зарекомендував себе як один із найуспішніших червоних воєначальників.

Якби не конфлікт між Нестором Махном і його командирами з одного боку та командуванням червоної армії з іншого наприкінці боротьби з білогвардійцями — у жовтні 1920-го, — він посів би в радянській історіографії таке ж місце, як Чапаєв, Котовській, Блюхер тощо. Водночас популярність Нестора Махна базувалась зовсім не на анархічних гаслах чи прихильності до більшовиків. Річ у тім, що він уміло маніпулював національним питанням.

Його партизанські загони мали назву «Украинской партизанско-повстанческой армии им. Батки Н. Махно» (збереглися документи саме на таких бланках), а особовий склад переважно симпатизував УНР. І лише відсутність змоги дістатись до території, контрольованої УНР, спонукала багатьох пересічних повстанців долучитись до Махна. Досить показово, що коли більшовики з власної ініціативи самі вирішили ліквідувати армію Махна у жовтні 1920 року, частина його бійців, що залишилися живими, влилась до повстанських загонів під прапором УНР.

Після того як у серпні 1921-го Нестор Махно з рештою своїх людей опинився у Румунії, усіх їх відправили до інтернованої там бригади Армії УНР. Причому більшість махновців одразу влилася до українських регулярних військ, а сам Махно деякий час перебував серед старшин бригади. Перебравшись до Польщі, він також пішов на зближення з військовою спільнотою УНР. І лише категорична заборона українським старшинам з боку командування Армії УНР приймати Махна у своєму середовищі поклала край цим «посиденькам». Отже, Нестор Махно не був «самостійним гравцем» під час подій 1917–1923 років. Його роль досить чітка — соратник більшовиків, які його потім «викинули», що слідом за своїми бійцями змушений був податися до Армії УНР.

Читайте також: **Махновський експеримент: анархістський проект в умовах хаосу**

«Русские революции и гражданская война» — одне з чисельних популярних видань, що вийшли у Російській Федерації у 2017 році

Сучасна російська історіографія, слідом за радянською, в принципі не визнає жодних «Українських революцій», національної боротьби народів країн Балтії та Кавказу тощо. Для них існують лише «білі» й «красні». Є ще війська Антанти — союзники білих, до яких зараховують і поляків. Ця зручна позиція дозволяє ігнорувати кілька поразок. А саме — 1918 рік, коли фінські націоналісти з допомогою німців, шведів і данців викинули з Фінляндії російські більшовицькі війська та власних колаборантів. А також 1919 рік, перемогу естонської армії, якій надали вирішальну допомогу фіни, данці й шведи. Здобуття незалежності Латвією, а згодом і Литвою було вже наслідком перемоги естонців.

Ця позиція також зводить нанівець роль і значення національних держав, які зазнали поразки у боротьбі з Радянською Росією. Передусім — Української Народної Республіки. Й наші історики дуже допомогли в цьому сучасним російським ідеологам. В Росії як ігнорували, так і ігнорують штучно створений термін «Українська революція», а до УНР ставляться зневажливо — слідом за нашими ж науковцями 1990-х вважаючи це все «отаманією».

Після широкомасштабного вторгнення, коли російські окупанти вдерлись до українських шкіл, де ознайомились із нашою шкільною програмою, у публічному просторі з'явилися дуже цікаві коментарі. Найбільше мені запам'ятався репортаж колишнього замполіта радянської армії (а отже, людини з ґрунтовною гуманітарною освітою), а нині — одного з очільників пропагандистів, Сладкова, записаний у мариупольській школі влітку 2022 року: «Так. Что они тут учат? Украинская революция? Хм... Не знаю такой. Знаю Февральскую, Октябрьскую, а о такой никогда не слышал».

- События в западных регионах бывшей Российской империи

Эстляндия, Лифляндия и Курляндия, оккупированные германскими войсками, объединились в апреле в Балтийское герцогство во главе с Генрихом Гогенцоллерном, братом германского кайзера Вильгельма II. Согласно добавочному договору к Брест-Литовскому мирному договору от 27 августа 1918 г. РСФСР отказалась от верховной власти над Эстляндией и Лифляндией. Литва в июле решением Тарибы Литовской (Литовский совет) была объявлена монархией с вручением короны принцу В. Вюртембергскому.

Белорусская Рада, провозгласившая в конце марта 1918 г. отделение Белорусской Народной Республики от России, тесно сотрудничала с германскими оккупационными властями. В августе 1918 г. правительство РСФСР признало право польского народа на самоопределение, что послужило основанием для создания независимой Польской Республики. Румыния, нарушив соглашение с РСФСР о выводе своих войск с территории Бессарабии, в апреле аннексировала ее.

Денисов, Святослав В.
Военачальник. Участник 1915 г. в чине полковника воевал против Новочеркасска. Позже стал управляющим Военной Воюющей Дивизии Донского. В 1918 г. переехал в США.

На Украине германское командование разогнало Центральную Раду и способствовало приходу к власти гетмана П.П. Скоропадского, который упразднил Украинскую Народную республику и провозгласил образование Украинской державы. В Крыму германские войска в июне разгромили Таврическую советскую социалистическую республику и образовали Крымское краевое правительство во главе с генералом М.А. Сулькевичем.

- Развитие гражданской войны на юге

Созданная в апреле 1918 г. Закавказская демократическая федеративная республика просуществовала недолго и распалась. Вместо нее образовались Грузинская, Азербайджанская и Армянская республики. Советская власть в Закавказье сохранялась только на территории Бакинской коммуны. Однако 31 июля

◀ Гетман П.П. Скоропадский в окружении своих соратников и немецких солдат. 1918 г.

Станом на зараз у російській історії події в Україні 1917–1920-х років трактуються як «события в западных регионах бывшей Российской империи». Цікаво, що як ілюстрацію до цього розділу подали фотографію з гетьманом Скоропадським на ганку будинку, де нині розташовано Український інститут національної пам'яті

Якби Сладков та інші російські окупанти замість оцієї «Української революції» прочитали: «Війна за незалежність» (або за державність), це викликало б у них зовсім іншу реакцію.

Звісно — обурення, бо це цілковито розриває російські «історичні шаблони»: наштовхує на думку, що українці провадять свою Війну за незалежність проти Росії не вперше. А відтак Україна — не «штучно створена», як намагається доводити Путін, а цілком реальна держава, а її населення не вперше піднімає зброю проти зухвалого східного сусіда.

Тобто для таких, як Сладков, позиція нашої української науки була б неприйнятною, але бодай логічною. Людині, яка ще за радянських часів закінчила військово-політичне училище, важко

зрозуміти, як революція може тривати кілька років. Проте російські окупанти чудово знають, що воюють за знищення нашої державності. Це вони робили й у минулому — у 1917–1923 роках.

Читайте також: [Російська брехня про "единнарод"](#)

Отже, напевно, настав час нарешті навести лад у нашій історичній науці та шкільних програмах і «назвати речі своїми іменами». А саме — забути про «Українську революцію, 1917–1921» та вживати правильну термінологію: «Війна за державність, 1917–1923».

Книжка генерала Армії УНР Олександра Удовиченка «Україна у Війні за Державність»

Ярослав Тинченко, історик і журналіст, заступник директора з наукової роботи Національного військово-історичного музею України; опубліковано у виданні **ТИЖДЕНЬ**

Читайте також:

- Куди бігти за сіллю, або Хто такі сусіди
- Чому після цієї жорстокої війни з Росією нас чекає величезний сплеск боротьби за культурно-мовну спадщину Русі
- Коліївщина: як «сухопутні пірати» стали «народними месниками»
- «Де ти бродиш, моя доле ...»: українська родина в епоху ДіПі
- Імперіалізму не можна поступатися. Привид Мюнхенської угоди знову ходить по Європі
- «Жінки в колгоспах – велика сила». Хто вони - українські призвідниці Голодомору?
- Стаття Путіна: інструкція перемоги України над Москвою

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Рашисти під Києвом, Буча в облозі, а організоване угруповання Єрмака буде «Династією»

Як Росія робить «бунт» в Україні руками іноземців. Нова схема Кремля

ГУР викурює РОСІЯН із нір, ССО на ЗАЧИСТЦІ будинку, безпілотники працюють під ДОНЕЦЬКОМ

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com